

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Jus Canonicum Ad Libros V. Decretalium Gregorii IX.

Huth, Adam

Augustæ Vindelicorum, 1732

12. De homicidio voluntario vel casuali

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63433](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63433)

egrotanti suppeditare alimenta, & tenues saltem expensas facere in Medicos & pharmaca. Schmalzgr. *h. n.* 21. Ad majores expensas tenetur Dominus ex *charitate*, si ipse dives, famulus pauper sit. Ratio, quia quilibet tenetur alteri in extrema vel gravi necessitate constituto de sibi superfluis subvenire.

Resp. 2. Tenetur insuper Dominus famulo egrotanti mercedem dare integram pro illo anno, quem servire incepit. *L. 38. ff. locat. L. 1. §. 13. ff. de var. & extraord. cogn. L. 15. C. de Advoc. div. jud.* Ratio, quia in locatione operarum seu factorum merces etiam datur pro ipsa obligatione serviendi. Vid. Gail. *L. 1. Obs. 44. n. 12. & L. 4. §. 5. ff. de statu liber.*

TITULUS XII.

De homicidio voluntario vel casuali

Q 1. *Homicidium quid sit & quotuplex?* *Resp.* 1. Est violenta exanimatio hominis, seu separatio animæ à corpore, facta ab homine. 2. Juxta rubric. Tit. præcipuè dividitur in voluntarium & casuale. *Voluntarium* est, quod vel per se & directè, ac expressè intenditur, ut dum alterum pugione petis, animo illum occidendi, vel quod citra intentionem quidem committitur, positâ tamen causâ, directè volitâ, ex quâ moraliter certò mors alterius secutura prævidetur, ut si mulier prægnans conculcatur pedibus, ut inde

Liber V.

D

fœtus

fœtus animatus moriatur. Voluntarium dividitur in *justum & injustum*, sive *illicitum*; hoc in *simplex & qualificatum*; qualificatum est vel *offensivum*, vel *proditorium*, vel *insidiosum*, vel *veniosum*; quod pertinent *parricidium*, *latrocinium*, *homicidium*, *crilegium*. *Casuale* est, quod nec directè nec indirectè intenditur, fierique potest *sine culpa*, *et cum culpa*. *Sine culpa* fit, dum quis quid facit, ex quo occisio sequitur, nullo modo vel prævidet vel voluit, ut si quis feram in silva petat, & hominem casu intervenientem tangat. *Cum culpa* fit, si quid fiat, unde prævideri potuit alterum posse occidi, & tamen, quo minus contingeret, debita diligentia non fuit adhibita.

Resp. 2. Aliter Civilistæ dividunt homicidium, scilicet in *Necessarium*, quod fit vel auctoritate publica, vel etiam privatâ ad sui necessariam defensionem cum moderamine inculpatae tutelæ. *Dolosum*, quod fit dolo malo, sive animo & intentione occidendi. *Culposum*, quod committitur absque tali intentione & dolo, culpam tamen involvit. *Casuale* propriè dictum, quod committitur omnem vel directam aut indirectam intentionem & citra omnem culpam merè fortuito & casu accidit.

Q. 2. Quinam constituantur rei homicidii in justis? Resp. 1. Occisor alterius, licet id fiat in ira, iracundiæ. *L. 16. §. 2. ff. de pœn. Constit. C. art. 137.* vel sit semi-ebrius, quia & talis retinet usum rationis. Vel etiam si plenè sit ebrius, modo non eâ se intentione inebriasset, quò redderetur homicida.

daclior; quia tali homicidium esset voluntarium in causâ. Item reus est homicidii, ut culpam, & pœnam (hanc tamen mitiorem) incurrat, qui filiam in adulterio deprehensam vel adulterum in flagranti occidit. Patet ex damnata ab Alex. VII. propositione 19. *non peccat maritus occidens propriâ auctoritate uxorem in adulterio deprehensam.* Ratio, quia nulli privato dominium competit in vitam & necem alterius. Unde & sequitur, reum homicidii iniusti effici, qui vel servum propriè dictum, vel judæum & infidelem vel se ipsum directè occidit. Num & quando licitum vel illicitum sit occidere Bannitum. habet Leur. ad h. t. à Q. 245.

Resp. 2. Damnatae sunt præterea seqq. propositiones in hac materia. 1. ab Alex. VII. damnata est propositio 18. *Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam Judicem, à quo iniqua certè imminet sententia, si aliâ viâ non potest innocens damnum evitare.* 2. ab Innoc. XI. propositio 31. *Regulariter occidere possum furem propter conservationem unius aurei.* Propositio 32. *Non solum licitum est defensione occisiva defendere: quæ actu possidemus, sed etiam, ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.* Propositio 30. *Fas est, viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit.* Ab Alexandro VII. propositio 17. *Est licitum Religioso vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de Religione sua spargere minantem occidere, quando alius mo-*

D 2 dus

clus defendendi se non suppetit, aut suppetere non videtur.

Q. 3. Quando occisio excusetur à culpa & poenâ? Resp. 1. Scelerati & Reip. noxii licitè à Magistratu habente merum Imperium ad mortem condemnantur, & per Ministros justitiæ occiduntur, modò juris ordo fervetur delictique gravitas id postulet. Exod. 22. Rom. 13. v. 4. can. 4. caus. 23. q. 4.

Resp. 2. Licitè etiam occiduntur à Ducibus & militibus in bello justo, sive sit offensivum, sive defensivum tantùm; nocentes tamen solum & arma fumentes directè. Ratio, quia si bellum licet, licita pariter esse debent media, per quæ geritur bellum, ergo. Imo hostes devicti, capti & arma deponentes regulariter non amplius occiduntur licitè. Reiffenstuel h. n. 74.

Resp. 3. Licitè insuper occiditur aggressor in justis sive formaliter sive materialiter talis respectu vitæ & membrorum propriorum; & aliorum scil. parentum, fratrum, & quorumcumque. Ratio, quia omni jure licitum est vim vi repellere tam respectu sui, quàm proximi, quem ad ipsum oportet diligere: modò tamen semper servetur moderamen inculpatæ tutelæ. c. 1. h. quod requirit causam justam, hoc est, ut aggressor actualis injusta præcedat: modum, ut aliter evitari non possit, sitque defensio aggressoris justæ proportionata: tempus, ut fiat in continenti. An realis aggressor famæ & honoris possit occidi.

occidi, habet Leuren. *h. n. 242.* an & quomodo
 inuasor bonorum temporalium. *n. 243.*

Resp. 4. Licita quoque, five non peccaminosa
 est occisio alterius merè & propriè casualis. Per
 se patet, & sumitur ex *c. 9. 13. seq. c. 22. 23. fin.*
& Clem. si furiosus. h. t. 2. Fit tamen illicita, si
 accedat aliqua culpa, eaque si sit Theologica in
 foro etiam conscientiae, si Juridica, in foro saltem
 externo. arg. *c. 7. & 8. h. t.* & ratio est, quia sic
 censetur aliquo modo voluntaria occisio. 3. Si-
 quis operam dederit rei cuiusdam illicitae, quae ta-
 men prohibita non est tanquam periculosa, aut
 facile inductiva homicidii, occisio secuta præter
 intentionem adhibitaque sufficienti diligentia ca-
 ret omni culpâ & pœnâ, quia *merè casualis* repu-
 tatur; si autem actio sit prohibita, quia periculo-
 sa & facile inductiva homicidii, pro foro saltem
 externo censetur homicidium præsumptivè vo-
 luntarium in causa, nisi casus necessitatis excuset.

Q. 4. Quanam pœna in homicidas statuta sint?

Resp. 1. Pœna homicidii dolosi à quocunque per-
 petrati, de *Jure Civili* est ultimum supplicium,
 subinde gladius, si simplex est, subinde rota pro
 qualitate circumstantiarum delicti. *Constit. Crim.*
Carol. V. art. 137. Consentit *Jus Palatin. p. 1. tit.*
16. von Straff des Todschlags & 17. von Straff
des Mords. Culposi pœna est extraordinaria,
 prout culpa vel lata, vel levis est. 2. Tenetur
 quoque injustus occisor (idem de mutilatore di-
 cendum) ad compensationem damnorum illis
 præstandam, qui ex tali homicidio per se & di-

rectè læsi sunt. Ratio, quia id exigit justitia commutativa, ut resarciatur damnum omne cum peccato mortali injustè datum; & quidem ante omnem judicis sententiã, si dolosum fuerit homicidium, aut ex culpã latã cum peccato gravi conjunctã commissum. Vid. Engel *h. à n. 36.*

Resp. 2. Pœna homicidii injusti à laico perpetrati *de Jure Canonico* est excommunicatio ferendæ sententiæ. *can. 20. caus. 24. q. 3.* à Clerico commissi depositio ab omnibus beneficiis & Ordinibus; & ubi depositus se non correxerit, excommunicatio, dein anathematizatio, demum degradatio & traditio Curie sæculari. *Relinquitur h. t. à n. 21.* Demum & Clerico & Laico homicidie statuta est irregularitas, ita ut, licet homicidium sit occultum, Ordines laicus suscipere, Clericus in susceptis nequeat ministrare absque dispensatione S. Pontificis. *c. 21. de Accusati. post Gloss. ibid. v. si homicidium. Clem. un. h. t. Sess. 14. c. 7. & Sess. 24. c. 6. de reform.*

Q. 5. Quinam in specie irregularitatem ex delicto contrahant, & qui non? Resp. 1. Irregularitatem hanc, ex delicto dictam, ipso facto incurrent qui committit homicidium *culposum* cum culpã latã & mortaliter peccaminosã. *c. 7. & 8. de Irregularitatibus.* Ratio, quia irregularitas propter delictum incurrenda rationem pœnæ, ejusque gravis habet, & delictum debuit grave fuisse. *2.* Multo magis, qui committit homicidium *dolosum* ipso facto occidendo, sive directè, sive indirectè, sive physicè & moraliter simul, sive tantum moraliter

mandando scil. consulendo, consentiendo concurrat, item sive positivè aut negative, scil. non impediendo, dum ex justitia tenebatur. *c. 4. & seq. Dist. 50. Clem. un. h. t. & c.* 3. Etiam is debet se pro irregulari gerere, & pro irregulari haberi, qui dubitat, utrùm homicidium, quod factum esse constat, contigerit suâ culpâ, &c. *c. 12. & 18. h. t.* 4. Imò is etiam efficitur irregularis, qui mutilat, id est, truncat aut amputat membrum propriè dictum sui aut alieni corporis *c. 4. & seqq. Dist. 55. c. 5, Ne Cler. vel Mon. c. fin. h. t. in 6.*

Resp. 2. Non incurrit irregularitatem, neque ex delicto, neque ex defectu lenitatis Christianæ, qui tanquam furiosus, amens, infans, dormiens, aut merè casualiter, aut se defendendo contra aggressorem injustum vitæ membrorum, bonorum, alterum occidit. *Clem. un. h. t. & c. 13. eod.* Regula generalis hæc est, quam tradit Palao *de Cens. d. 6. p. 15. n. 9. quicumque privatâ autoritate licitè occidit, irregularis non est.* 2. Nec irregularis est, qui purè ratihabet homicidium antecederet commissum. *Suar. Covarr.* nec mandans aut consulens, si mandans revocet, aus consulens novis rationibus enervet priores suasivas homicidii. Ratio, quia sic cessat mandans aut consulens esse causa moralis homicidii.

Q. 6. Quinam ex defectu lenitatis Christianæ contrahant irregularitatem? Resp. 1. Qui autoritate publica concurrunt propinquè ad occisionem aut mutilationem, licèt justè, sanctè & licitè agant,

agant, irregulares fiunt. *can. 1. dist. 51. can. 21. & 29. caus. 23. q. 8. c. 5. & 9. Ne Cler. c. 21. b. 1. & c. 2. eod. in 6.* tales sunt *Judex, Assessor, Consiliarii, Accusator, ad vindictam publicam, Advocatus* stans contra reum, *Notarius, Ministri justitia*: à multis *testes* excusantur. Immo etiam sunt ab irregularitate *S. Pontifex; Inquisitores hæreticæ pravitatis*, licet aliquem jubent occidi; *Episcopi jus gladii* habentes, si vel constituent judices in causa sanguinis, vel mandent justitiam administrari, etiam circa particularem personam: *Judex Ecclesiasticus* tradens Curie seculari; *Confessarius* renuens absolvere judicem, detrectantem ferre sententiam mortis; *Profesor explicans LL. Civiliter* de crimine conveniens; *opifices gladium aut furcam* conficientes; *spoliatores* etiam Clerici, aut si *infidelis*, utpote non subjectus Legibus Ecclesiæ, quoquo modo occurrat,

Resp. 2. Irregularitatem etiam incurrit, ex defectu scil. mansuetudinis Christianæ, qui in bello justo offensivè per se ipsum, vel proprio factu mutilat. *c. 1. dist. 51. c. 24. h. t. c. 3. de Cler. perag.* Imo etiam is, qui prudenter dubitat, cum propria manu quempiam occiderit. *c. 24. cit. in bello vero injusto omnes cooperantes & participantes, licet unus tantum fuerit occisus aut mutilatus.*

Q. 7. Quis dispensare possit in irregularitate?
Resp. 1. Regulariter solus *S. Pontifex* dispensat quia hic est supra jus Ecclesiasticum, quo irregulari-

laritas introducta est. 2. Episcopus tamen etiam in irregularitate hac potest dispensare, si delictum sit occultum, & necdum ad forum contentiosum deductum, v. g. mutilatio; aut si sit, homicidium hoc non fuerit plenè & perfectè voluntarium, quale foret casuale cum culpâ gravi. Trid. Sess. 24. c. 6. de ref. 3. Prælati Regularibus vi specialis privilegii competit potestas, cum suis subditis dispensandi in eâ etiam irregularitate, quæ est ex homicidio plane voluntario, injusto, occulto, & justo ex defectu lenitatis. Schmalzg, h. n. 266.

TITULUS XIII.

De Torneamentis,

Q. 1. *Torneamenta quid sint & quotuplicia?*
Resp. Torneamenta germanicè *Eburnier* sunt nundinæ, seu feriæ & hastiludia, aut solennes pugnæ equestres, quibus milites, vel, ut olim in Germania, Nobiles equestri Ordinis ex condito convenire, & ad ostentationem virium ac animositatis suæ congregari solebant. c. 1. h. t. & AA. comm. Fiebant vel temerè hastis, habentibus acutas sibi cuspides præfixas, aliisque armis ad infligenda vulnera expeditis, vel adhibitâ cautelâ, v. g. hastis cuspidibus carentibus. Torneamentis affines sunt *Agitationes Taurorum*.

Q. 2. *An & sub quibus pœnis torneamenta sint prohibita?* *Resp.* Torneamenta primi generis licet

D 5

forè